

Taxa postală platite în numerar No. 224.716-929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. 211 e Budapest

da Baron L. Pop (voit Brassai u.) 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: havonta 110, negyedévre 320, egészévre 1200 lej. Készlet: havonta 1, negyedévre 3, egészévre 10 dollár, vagy egyenlő értékű valuta. Hirdetések díjazás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ROSI DÓ POLITIKAI NAPILAP

Bermentetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Iámbér Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Péntek, 1932 ápr. 15.

5692. ÉV NISZAN 9. XV. ÉVF. 89. SZAM

Argetoianu tervezele

Tardieunak, mint ismeretes, van egy tervezele. Argetoianu sem adja alább. A pénzügyminiszter kijelentette a minap a szenátusban, hogy nagyszabású terveik vannak a gazdasági élet szanálására. Szanálni fognak mindenkit: a kereskedőket, az iparosokat, a mezőgazdákat. A bankokat és a klubokat. Elsősorban is a Jockey klubot, amelynek Argetoianu az elnöke. Ezt az ellenállhatatlan szanálási vágyat tervezetbe foglalta a pénzügyminiszter. Így született meg Tardieu terv után az Argetoianu terv. Tardieu úgy akart segíteni a dunai államokon, hogy pénzt ad. Sok pénzt. A terv mégis megbukott. Argetoianu úgy akarja szanálni Románia gazdasági életét, hogy pénzt kér. Sok pénzt. Könnyű elképzelni ezek után, hogy milyen sors vár Argetoianu tervére.

A megszelídült terrorizálak

Az öreg Hindenburg tábornok nagyon gyorsan alkalmat adott annak bebizonyítására, amit Hitlerék habzó szájával kiabáltak feléje, hogy tudniillik egészen mást ért hazafiság alatt, mint ők. Hitlerék rágalmait tehát az agg hadvezérrel szemben, hála a Gondviselésnek, igazgatók bizonyították. Tegnap egyetlen tollvonással intézte el az agg tábornok Hitlerék féltelmes rohamcsapatát, amelyeket a német rendőrségek már is átadtak a tragikus mulandóságunk. Nem utjogunk és nem hozsannánkunk a radikális intézkedés fölött. Ezt meg kell helyettünk Németország kulturális emberei és a haladás német barátai. Mi most csak egyetlen történelmi, de annál jellemzőbb tény akarunk leszögezni a nagy események kapcsolatában. Nevezetesen azt a tényét, hogy Hitler terrorlegényei, az állig felfegyverkezett rohamcsapatok katonái, a legkisebb ellenállást sem tanusították a rendőrséggel és a karhatalommal szemben, amely helyiségeiket lezárta és kaszárnyáikat foszlattá. Még egy hangos szót sem ejtettek a nagyhangú zsoldosok, akik Hugenberg és Gogáival pénzen vett fegyverekkel véresre verték a német városok gyanútlan járóselejt, fenevadak módjára rontottak rá vértelen emberekre, diadalmas csataváltásban törtek ki, valahányszor egy-egy magános zsidót sikerült brutalizálni, vagy egy-egy zsidó temetőt feldúl-
Ezek a fiatal emberek tehát, mint a zsoldosok általában, csak zsoldosok voltak és nem hősök. Meg kellett szolgálniuk a zsoldjukat, és meg kellett szolgálniuk a zsoldjukat. Ottlők, pofozták azokat, akik nem voltak és nem pofozták vissza. Amikor fegyveres hatalommal találkoztak magukat szemközt: ime, egyszerre pedig, csendes, rezignált emberekké váltak, akik meghajoltak ama államhatalom erősöbbsége előtt, melyet fegyveresen tartak megsemmisíteni. Ebben a tényben benne van minden zsoldosok, de legfőképpen a hitlerista zsoldosok egész lélektana, szellemi, testi és erkölcsi nyomorúsága. Egy hősi legendával kevesebbje van a német emberiségnek, de egy megnyugtató tapasztalattal többje a haladás híveinek. Hitlerék rohamcsapatbeli hősei nem voltak hősök: gyáva lelkeű terrorizálak voltak csak, akiknek terrorja nem egy szellem, hanem csak egy, vagy több gazdasági szolgálat. Szolgálat terrorizmusa volt, lakájok hetekedése, akiket ha egyszer oldalba rugott, akkor ismét meghunyászkodó, csendes senkikké zsugorodnak össze. Ez a legfőbb és legérdekesebb analsáthat a hitlerista rohamcsapatok felosztá-

Franciaország hat és félmilliárd lejes új kölcsönt folyósít Romániának?

Argetoianu optimista nyilatkozataira viharos hossz mozgalommal reagált a bukaresti tőzsde. Az új kölcsön ellenében teljesen külföldi ellenőrzés alá helyezik Románia pénzügyi gazdálkodását

Charles Rist és Auboin szombaton Bukarestbe érkeznek

Bucuresti-Bukarest, április 14. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti tőzsde csütörtökön váratlanul megszárdult. A stabilizációs kölcsön papírjait 45-ös árfolyamon élénken keresték. Az összes állampapírok kurzusa emelkedett. A tőzsde hangulatát és az árfolyamok emelkedését az a határtalan optimizmus váltotta ki, amely Argetoianu pénzügyminiszter nyilatkozatából hangzott el. Szombatra Bukarestbe várják Ristet és Auboint, a francia szakértőket, akik Románia újabb kölcsönszerzési akciójában tevékenykednek. Ezzel hozzák kapcsolatba azt is, hogy Titulescu Genfben hosszasan tárgyalta Tardieuvall Románia pénzügyi szanálásának kérdéséről. Argetoianu egy öt felkereső bankárdelegációnak kijelentette, hogy

határtalan optimizmusát rövid időn belül igazolni fogják azok a tények, amelyeket a legújabb bevezetett párizsi tárgyalások hoznak meg.

A kormányhoz közelálló beavatott körök szerint, miután a dunai együttműködés terve kutba esett és Románia visszanyerte teljes akciószabadságát, közvetlenül kísérli meg pénzügyi akcióját a francia pénzügyi körökkel. A Cuvántul úgy tudja, hogy Titulescu genfi tárgyalásai a legjobb eredményt érték el. Argetoianuhcz közelálló körök beszélik,

Franciaország hajlandó Romániának egymilliárd francia frank, tehát hat és fél milliárd lej kölcsönt folyósítani,

amely összegből a tisztviselői, nyugdíj és az állami szállítókkal szemben fennálló hátralékokat egyenlitené ki.

A garanciák

Az angol közgazdasági statisztikusok számokkal verik a vesziadót a süket világ felé. Azt hirdetik, amit nélkülük is régen tudunk, hogy amennyiben a válság irama meg nem áll: rövid pár hónap leforgása alatt Európa gazdasági összeomlása befejezett tény lesz. Ezért az ujjáépítés akcióját követelik s arra utalnak, hogy amennyiben a lausannei értekezlet nem jár eredménnyel: a válság elmélyülése az eddiginél is gyorsabb iramban fog bekövetkezni. Ami e statisztikusok megállapításaiban mégis ujszerű, az bizonyos garanciák követelése annak érdekében, hogy a válság többé soha meg ne ismétlődhesék. He-lyes meglátás és helyes követelés ez. Csak az a kérdés, hogy kik és mik legyenek ezek a garanciák? Hogy közismert államférfiaink milyen garanciák ebben a tekintetben, arról jobb nem is beszélni. Lehetnek-e garanciák a jövő borzalmait elkerülésére azok, akik mindeidig csak a romlás és rombolás garanciái voltak? Vajjon Tardieu, Mussolini, Hitler, Macdonald, Lloyd George, Poiancaré, Gömbös, Bethlen, Argetoianu, Pilsudsky és másnászörü társaik azok a férfiak, akik miután Európa mai romlását szinte szisztematikusan készítették elő: egy tisztább, emberibb jövő letéteményeseivé

Bucuresti-Bukarest, április 14. Az Adeyerul feltűnést keltő hírada sa szerint a kormány és a francia pénzügyi körök között folyó tárgyalások kiinduló pontja az a megegyezés lesz, amelynek értelmében a mindenkori kormány pénzügyi politikáját külföldi ellenőrzés alá helyezi. A legfelsőbb közgazdasági tanács létesítése ezzel a megegyezéssel van összefüggésben. Franciaország hajlandó ma inkább, mint valaha, pénzügyi támogatást nyújtani Romániának. Ezzel szemben garanciákat kér. Ezért kreálják most a legfelsőbb gazdasági tanácsot, amely a mindenkori kormány fölött fog állani s amelynek tegjait királyi dekrétummal nevezik ki. A legfőbb gazdasági tanács pusztá léte lenyegesen csökkenteni fogja a miniszterek hatás- és munkakörét. Amíg ugyanis a kormány négy taggal lesz ebben a tanácsban képviselve, addig tizenkilenc más tagot a legfőbb óhajoknak megfelelően fognak kinevezni, mégpedig hét esztendő időtartamra. A tanács elnöke nem a minisztertagok, hanem a kinevezettek közül fog kikerülni.

A Lupta úgy tudja, hogy a legfőbb takarékosági tanács létesítése külföldön tett kötelező ígéretek miatt történt. Az utóbbi időben észlelhető volt a lap szerint, hogy a kormány alkotmányellenes jellege miatt súlyos nehézségeket támasztanak a külföldi pénzügyi körök, ugyannyira, hogy egyidőben szó volt arról, hogy ezeknek a bizalmatlanságok nak leküzdésére Románia beleegyezzék a pénzügyi téren való ellenőrzésbe. Ez azonban olyan komoly politikai izgalmakat váltott volna ki, amelyek csak súlyosbítták volna a nehéz gazdasági és pénzügyi helyzetet.

változhatnak át?

A válasz erre igen egyszerű. A népi közmondások régen megfeleltek erre a kérdésre, amikor megállapították, hogy kutyából sohasem lesz szalonna és a farkas nem változhatik át bárányra. Az angol statisztikusok követelése tehát, hogy a válság megismétlődésének lehetetlenségét garanciákkal kell biztosítani, csak abban az esetben volna lehetséges, ha azok, akik jelenleg csak a nyomor és kétségbeesés garanciái, mindörökké ísre állítatnak az utból, ha szellemüktől megtisztítják a jövőre légkörét, de meg tisztítják a jelent is, mely egy gonosz és förtelmes mult eredője.

Garanciák a jövőre? Ezek a garanciák csak akkor szülehetnek meg, ha a mult és a jelen pusztító garanciái eltávolítjuk. Ha már a jelenben is félreállíthatók az utból azok, akik a jelent és a multat reprezentálják, kik megtestesítői annak a szellemnek, melyből a világválság törvénszerűen fakadt. Nyilvánvaló, hogy nemcsak a jövőre vonatkozólag, de már a jelenben is csak azok lehetnek a garanciái a javulásnak és az ujjáépítésnek, akik egészen más pólusról és éppen a jelenlegi reprezentánsok félretolásával tudják biztosítani a mát és a holnapot, a halál és pusztulás helyett az életet és a feltámadást.

VILÁG TÜKRE

Románia mégis fizetni fogja külföldi tartozásait

A reánk nehezedeó válság fűti az emberek fantáziáját. Mindenki, „szanálási tervet dolgozik” és mindenki azt hiszi, hogy megtalálta a megváltás kulcsát.

Pszichológiai szempontból ez a jelenség természetes. A szükség arra kényszeríti az embert, hogy gondolkozzék, és keresse a mentési lehetőségeket. De ha pszichológiailag ez a dolog megmagyarázható, politikailag a megváltó tervek igen gyakran csak károkat okoznak. Így volt ez Románia pénzügyi problémáival is. Tíz évig küzdöttünk az inflációval, amíg végül is az emberek meggyőződtek arról, hogy vissza kell térni a stabil valutához. Amikor aztán stabilizáltuk pénzünket, Románia belesodródott a gazdasági válságba. Az infláció káosza után megkezdődtek a defláció szenvedései. És akkor a megmentő elképzelések siettek orvosság gyanánt egy új inflációt ajánlani. Használó volt ez azon vízbeesett ember esetéhez, aki végkimerülésig tartó küzdelem után kijut a partra, de ahogy ráteszi a lábát a szárazföldre, esni kezd az eső. Erre, hogy az esőtől szabaduljon, ismét a vízbe veti magát.

Valahogyan ezt a receptet ajánlják azok az elsieltett közgazdászok is, akik gyors és radikális megoldások keresésében többek között a külföldi tartozások fizetésének felfüggesztését propagálják. Eltekintve attól a nem egészen utolsó szemponttól, hogy az államnak érdeke külső hitelét és presztizsét a külföldi tartozások esedékességének pontos fizetése által fenntartani, egy egész sereg más megfontolás is utját állja ennek a „megoldásnak”. Próbáljuk meg a helyzetet más szempontból megvilágítani. Románia jelenlegi kölcsöneit az infláció idejében vette fel. A kölcsönök összege ma a defláció által redukált fizetési képességnek megfelelően, aránytalanul nagy. Az a 6-7 milliárd lej, amelyet Romániának tőketörlesztés és kamatok címén évenként külföldre kellett kifizetni, nem volt probléma egy olyan állami költségvetés számára, amely a különböző autonóm intézményekkel együtt több mint 60 milliárd lejt tett ki. Amikor azonban az állam és az autonóm intézmények költségvetését csaknem a felére csökkentették le, az érintetlenül maradt külföldi tartozások a duplájára emelkedtek, azon pusztá tény által, hogy ezt az összeget nem redukálták az állam többi kiadásával egyidejűleg.

Természetes dolog, hogy amikor felmerült a magántartozások redukálásának szükségessége, a gazdasági életnek a defláció alacsony áraihoz való hozzáidomítása érdekében, felmerült a külföldi tartozások redukálásának problémája is. Senki sem tagadja, hogy az évenként külföldre menő 6-7 milliárd a mai körülmények között hatalmas megpróbáltatást jelent. Am minden azon mulk, hogyan kezeljük ezt a problémát. A fizetések felfüggesztése mint megoldás, egyszerű és radikális, de mint látni fogjuk, a legdrágább és a legtékozlóbb az összes lehetséges megoldások között. Azt a kárt, amelyet a kamatok nemfizetésével okozunk külföldi hitelezőinknek, tiszszeresen fizetnünk meg a román nemzetgazdaság. Az, ami pillanatnyi megkönnyebbülésnek látszik, tulajdonképpen Románia elítélte-

LIS 14.

halasztani.

ciga-
árviz

és Lupu
felé. Az el-
csillapítani
Lupu kéré-
selő pedig
ritését.

meli a had-
árviz ide-
gy a kato-
mentették
ügyét a
szükséges-
lasztani.

a „Legfel-
anács” fel-
át. Ezt a
zó tanács
e.

nek és di-
Antonescu
is elfogad-
losításokat
asi szót
att

ánypárti
fűzés tá-
ják visz-
lel meg
e.

gunyosan
len Lupu

kiáltja.
jára áll.

élni.
igazga-
eket huz-
folyosón!
elfüggeszti
ehezzen áll

ranasovici
y a parla-
djanak le.

uma körül

n Trancu-
s két kép-
egsemmissi-

gy abban
és a hoz-
selőt meg-
szavaza-
g a másik
50.000 szá-

dják Goga

ége Goga
t.

ani kíván-
Gogával
adt meg az
következté-

sinak és
misítsék

ta ma fog-
kérdést
nak sorsá-
ni rendszer-
a második
ilyen prob

k a parla-

13. A ki-
prilis 17-ig
szóló kéz-

13. A libe-
tja Duca
lyen Duca
a a part-
parlamenten-
natkozólag.
s vezet be-
ó törvény-
tekezlet.

oktadó
Baron
elefém 8-77

Hivatalos kimutatás szerint az élet hónapról-hónapra olcsóbbodik, de az árak még nem érték el a békebeli nivót

Átlagban kétszázalékkal olcsóbbodott az élet 1932 januárral szemben

A világgpiaci árak stabilizálódási tendenciát mutatnak

fiatal né a cimen, összeget l, hogy összeg-t kette be, omást az sulyozta, romlott teletek. nyszéken, g mindig st. A mai násaikban bünce- tatlanak

tesz val- u Stefan es ezen a amit 6 át- dja, hogy idopont- ndéglőben a vendégő an mutat- msa Irina nnapolását k nem je- örvényszék ita a nagy ajlott per

ÉLET

írta az Uj Miksa er- zésére ak- domor enyhé edménykép nyha, amely Dr. Salamon nöke kísért bédjén. Ki- gyermekek tidig a min- ttak hozzá. el, hogy a az utóbbi nem tudtak kérdésekre, egész adm- Miksáné és álló Leány kes vezetők dig is nagy sági nevelés

a mult hét mősoros es- anyagilag került. A mű szerepeltek: özsi, Rubin- Ella, Grosz Eszti, Lébl, Dimmer Ducl, Diamant Sie- ann Henrik, Izsák Zoltán, enrik, Fried- és Lebovits körül Lébl, Diamant M- est.

Növegyet és a mősoros es- én az árva- 5 mősor ker- ek fel: Koh- fersch Bella, Baba, Klei- Berkovits Os- Gyula, Mal- mon Judith es- ter, Schwarz- ke, Jakab He- nci, a koloz- itotta be, m- rendezte.

Bucuresti-Bukarest, április 14. (Az Uj Kelet tud.) Az a statisztika, amelyet a pénzügyminisztérium készít el hónapról-hónapra, a különböző élelmiszer, ruházati és egyéb cikkek árának változásairól, az életnévő újabb olcsóbbodásáról számol be. A defláció folyamata továbbra is tart és több mint valószínű, hogy az árak olcsóbbodásának folyamata még nem ért teljesen véget, bár a világgpiaci árak összehasonlítása arra enged következtetni, hogy az árak már közelednek ahhoz a mélyponthoz, amelyen stabilizálódni fognak. Ez az olcsóbbodás tulajdonképpen nem is egyéb, mint maga a gazdasági válság. Mert ha a román termékek, a gabonaműek, petróleum, stb. ára nem csökkent volna le egyötödére, vagy még többre, úgy nem volna gazdasági válság.

Nehogy valaki azt találja gondolni, hogy az a közel egyszázalékos olcsóbbodás, amely március hónapban februárral szemben mutatkozott, a hatóságok erőfeszítésének eredménye. Hatósági beavatkozások mindig is tehetlenségnek bizonyultak a gazdasági élet jelenségeivel szemben. A mi napjaink olcsóbbodási folyamata nem egyéb, mint a nyomorúság és a szubkonsumáció következménye, amelyben nemcsak Románia szenved, hanem Európának csaknem összes népe. Semmilyen hatósági fenyegetés nem volt képes az elárúsítást arra kényszeríteni, hogy lemenjenek az árakkal. Amikor azonban a kereslet lecsökkent, amikor a polgárok százezreinek fogyasztóképesége leeredukálódott, akkor önmaguktól automatikusan szálltak alá a különböző cikkek árai. Az élőállat- és növénytermesztés nehézségeibe lépközök, tehát olcsóbb lesz a hú. 1931-ben bő tengeri termés volt, tehát esik a máléliszt ára. Ebben a folyamatban semmilyen szerepe nem volt a különböző kormányzati intézkedéseknek, vagy törvényeknek, a cukor árát kivéve, ahol a vámilletékek leszállításával fenyegetett cuorgyárak lénytelenek voltak lemenni az árakkal.

Mi lett olcsóbb márciusban?

A pénzügyminisztérium statisztikai kimutatása szerint márciusban megolcsóbbodtak: a cukor, a tea, a máléliszt, a vaj, a tűzifa és a gyapot. Ezzel szemben némiképpen megrugált a turó és az olaj. Az alábbi kimutatás érdekes képet mutatja be a különböző termékek árulálamisztását. A kiindulási pontot az 1916 augusztus elsejei árak képezik, amelyeket a statisztikai kimutatás minden egyes cikknél százalékkal vesz. A következő példa érthetővé fogja tenni a kimutatást: Ha egy bizonyos mennyiségű cukor 1916 augusztus elsején 100 lejtbe került, ugyanazért a mennyiségért 1922 január 30-án 2500, 1932 február 29-én 2915 és 1932 március 30-án 2660 lejt kellett fizetni. Vagyis a cukor ára tíz évvel ez előtt a békebeli ár huszonöt-szörösére emelkedett, 1932 februárban 29.15-szöröse volt a békebeli árak és az elmúlt hónapban 26.60-szorosra olcsóbbodott. Az élelmiszerekért átlagosan 42.36-szoros árát kellett fizetni az 1916 augusztus elsejei árakkal szemben. A kávé 1922-ben 29-szeres áron kelt el a békebeli árral szemben, 1932 márciusában pedig a 75-szörösét teszi ki a békebeli árak. A többi élelmiszer ára alakulását a következő táblázat mutatja be:

Egy érdekes táblázat

	1922 jan. 30	1932 márc. 30
Tea	25	60
Bab	35	40
máléliszt	33.3	40
buzaliszt	18.75	20
burgonya	20	25
só	20	44.70
zsemle	20	56
kenyér	15	40
hús	20	27.5
tej	17.5	22.5
vaj	45	34.6
hal	18.75	50
bor	17.50	25
turó	25.7	48.5
szesz	45.6	75

Ebből a táblázatból kitűnik, hogy míg a gyarmatárakért átlag 60-70-szeres árát kell fizetni, addig a belföldi mezőgazdasági termékekben a drágulás nem olyan nagy mértékű. A buzaliszt például 20-szorosra a békebeli árak, a kenyér 40-szerese, a hú 27 és félszerese. Az 1932 március 30-iki árak természetesen jelentős olcsóbbodást képeznek a két év előtti árakkal szemben, amikor ezelőtt 65-szörös árát kellett az élelmiszerekért fizetni.

Magas árak: a prosperálás jelei
A ruházati cikkeknek az általános drágulási index a békebeli árak 51-szeresét

mutatja. Öltönyért 65-szörös, télikabátért 68-szoros, ingekért 40-szeres, harisnyákért 50-szeres, cernáért 28-szoros árát kell fizetni. A szappan a békebeli ár 27-szerese, a tűzifa 25-szöröse, a talpbőr 13-szorosa és a világító petróleum 50-szerese az 1916 augusztus elsejei áraknak. Vég eredményben átlagosan 40-szeres árát kell ma a polgárnak a különböző élelmiszeri, ruházati és egyéb cikkekért fizetni. Ha megdondjuk, hogy a békebeli aranylejt 33.33 lejt reprezentál, úgy kétségtelen, hogy az árak a békebeli nivót még nem érték el. Ha a válság tovább tart, úgy számon kell az árak további olcsóbbodásáról.

Bár kétségtelen, hogy mindenki jobban szeretné, ha könnyű és nagyobb kereseti lehetőségek mellett drágábban vásárolhatna. Mert a magas árak mindig a prosperitás kifejezői voltak. 1932 márciusa februárral szemben körülbelül egyszázalékos, januárral szemben pedig az árak kétszázalékos olcsóbbodását mutatják.

Ünnepélyes keretek között megnyílt a tel-avivi mintavásár

„Tel-Aviv városa az egész zsidóság centruma lesz“ — mondotta beszédében Dizengoff tel-avivi polgármester

Tel-Aviv, április 14. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Április 7-én ünnepélyes keretek között nyílt meg Telavivban a palesztinai mintavásár. A kétezer meghívott vendég sorában a Palesztina minden részéből, a szomszédállamokból és a messzi külföldről érkező kiküldöttek közül megjelent sir Arthur Wauchope tábornok, Palesztina fő kormányzója, továbbá a kormány képviselői, a diplomáciai kar, a zsidó testületek, a külföldi kereskedelmi szervezetek és kormányok delegációi.

A mintavásár főüzentének hatalmas dísztermet huszonnégy ország lobogója díszítette. Az ünnepséget Meyer Dizengoff polgármester nyitotta meg, aki

Tel-Aviv városa nevében üdvözölte a vendégeket, majd Sir Wauchope fő kormányzó, a mintavásár patronusa emelkedett szólásra és lendületes szavakban méltatta a mintavásár jelentőségét és azon reményének adott kifejezést, hogy az nagy mértékben fog hozzájárulni az épülő ország iparának, kereskedelmének és mezőgazdaságának fellendüléséhez.

A megnyitó ünnepségek után, délután hat órakor vette kezdetét a mintavásár a Tel-avivi rádióállomáson, amely a legelső héber leadóállomás, — sok ezer ember jelenlétében. Dizengoff polgármester megnyitó beszédében rá-

mutatott a Makkabiah, a mintavásár és a tel-avivi purim-ünnepségek közötti összefüggésre és kifejtette, hogy ezek a megnyilatkozások illusztrálják legpregnansabban azt az erőt, amelyet a zsidó nép Palesztinában fejlesztett ki. Tel-Aviv nemcsak a palesztinai, hanem az egész zsidóság centrumává fog fejlődni. A külföldi zsidó vendégekhez fordult ezután és a jisuv üdvözlését tolmácsolta a galut zsidóságának.

A mintavásáron a következő államok kormányai képviseltették magukat: Palesztina, Anglia, Egyiptom, Svájc, Oroszország, Cyprus, Románia, Bulgária, Lettország, stb.

Megszűntek az argentinai vulkánok erupciói, de a mérges füst- és gázkitörések folytatódnak

Kétmillió négyzetkilométert borított el a hamueső. Még nem ismerik a földrengés halálos áldozatainak számát. Mendoza tartomány lakosai egyelőre nem térhetnek haza lakóhelyeikre

A hamuzápor az egész gazdasági élet tönkretette Argentínában és Chilében

Newyork, apr. 14. A chilei Valparaisóból érkezett jelentések szerint felderítő repülőgépek pilótái megállapították, hogy a Descabezado vulkán hatalmas mennyiségű hamut szórt az Andesek Chilehez tartozó hegyvidékére is. Több falu házain félméter vastagságban fekszik a hamuréteg. A legelők elpusztultak a termés megsemmisült. Középheleken ma jégideg felhőszakadás volt, amely a levegőt megtisztította a hamutól. Chileben számolnak azzal, hogy mérges vulkánikus gázok és a földrengés szökésének oltotta ki. Az argentinai Mendoza tartomány felett is megszűnt a forró hamueső. Ma mindenütt kód lépett fel, amely a déli órákban sem oszlott szét. A vidékre zudult hamu oldhatatlan szilikátokból áll s ezek a légzőszervekre ingerőleg hatnak s legtöbb esetben súlyos légzőszervi gyulladást okoznak. A gázmérgezetek és légzőszervi bántalmakban megbetegedettek számát több ezerre teszik.

A hamueső Délamerikában hozzávetőleges becslés szerint kétmillió négyzetkilométer területre terjedt ki. Még nem ismerik a vulkáni kitörés kísérőjelenségei és a földmozgás halálos áldozatainak számát. A mentőakcióban részt fog venni az északamerikai vöröskereszt is.

Newyorkon át érkezett újabb jelentések szerint az Andesekben az erupciós tevékenység elcsendesedett, de a tűzhányók kráterjeiből még mindig sűrű füstfellegek szállanak a magasba és a mérges gázkitörések is folytatódnak.

Mendoza tartomány lakosai egy ideig nem fognak visszatérni lakóhelyeikre, mert a mérges gázokkal szemben nem lehet sikeresen védekezni, de másfelől saját elemezésük és állataik ellátása sincs a régi lakóhelyen biztosítva. A földlökések tegnap is több ízben megismétlődtek. Malargua városát, valamint San Thomét, Curicot, Molinát és San Fernandot félóránként újabb rengések rázkódtatják.

Helyenként dombok emelkedtek ki a

talajból, másutt hatalmas hasadékok támadtak. Emiatt a folyók egy része megváltoztatta medrét, sőt a több órás felhőszakadástól támogatva árvizek is keletkeztek.

A vasuti forgalom helyreállítására egyelőre nem gondolnak, mert a munkálatokhoz tízezrek több hetes munkájára lenne szükség, mert a földrengés hatalmas területek talajviszonyait csaknem a felismerhetetlenségig megváltoztatta.

A hamueső valószínűleg az egész gazdasági élet tönkretette a legtöbb chilei és argentinai kerület legelőit, ami az állattenyésztésre és a huskivitelre végveszélyt jelenthet. Nagy károk mutatkoznak a buza-termésben is. Tudósok számításai szerint a legközelebbi két hétben a délamerikai kontinens déli és délnyugati részében meg-megújuló földrengésekkel kell számolni.

Az egész gazdasági élet reorganizációjával fog foglalkozni a június 14-re összehívott lausannei konferencia

London, április 14. A Daily Telegraph diplomáciai körökből azt az értesítést kapta, hogy a lausannei konferenciát június 14-re, vagy 16-ra fogják összehívni. Valószínű, hogy az érkezőlet a jóvátételeken kívül a hadiadósságok

problémájával is foglalkozni fog. továbbá a dunai gazdasági együttműködés tervével, sőt az egész európai kontinens gazdasági életének reorganizációjával is.

IRÓK ÉS IRASOK

Molnár Ákos: Jólát

A „Végre egy jó házasság” szerzője, aki az utóbbi évek egyik legjobb, mert legkorszerűbb magyar regényét írta, most egy novelláskönyvvel jelentkezik a könyvpiacra, melynek — egyik novellája után — a „Jólát” címet adta.

A novellagyűjtemény egyes darabjai, mint „A hivatalnok” és „Az ebéd” címűek a szerző fent említett regényének legjobb kvalitásait ragyogtatják: realizmusát, mellyel a budapesti kispolgár (minden ország kispolgárainak legtipikusabbja) komikus esettségét, a családi rabszolgaság jármából kitörő, utszéli erotika tévelygéseit, a szolgálalküszöget és a meghunyászkodó lázadást feltűnő művészi érettséggel rajzolta meg. E két novella a szerző regénye nyomdokain halad, azzal a különbséggel, hogy hősei már a krízis Budapestjének posványából emelkednek ki, annak a kispolgári hivatalnok-léleknek ecetessé savanyodott hangulatából, mely állandó kötéltáncot jár az öngyilkosság gondolata és a munkanélküliség, kényelmes élet utolsó álmái között.

Az „Az ebéd” című novella a maga nemében kitűnő, kiérett kis alkotás: a hivatalnok szolgalelkűség, a lakajmentelenség egy inkább komikus, mint megrázó utközete van megrajzolva benne a vezérigazgatói pökhendiséggel, könyörtelenséggel és perverzívóval. Ez a kis írás éppen azért hatásos, mert mentes minden hatásvadástól, mert stílusában a valóság egyszerű tényeihez alkalmazkodik, mert sürített és mégis általánosítva vonultat fel emberi sorsokat, melyeknél átütően és halkítottan szivárogtat egy-egy alak individuális lelki és szellemi beállítottsága.

Van még egy novella a kötetben, mely különösképpen figyelemreméltó, annak ellenére, hogy nyilvánvalóan a háborús irodalom (Remarque, Dorgeles) hatása alatt íródott. Molnár Ákos ebben a novellájában a realis iszonyatokat erősen elpszichologizálja, s talán éppen ez az oka annak, hogy minden naturalizmusa ellenére: egy kissé halványan dereng át a nyilvánvalóan komor tendencián az író állásfoglalása.

Am ismerni kell a mai pesti irodalmi viszonyokat, a szellemi és erkölcsi terrornak azt az atmoszféráját, mely tizenhárom év óta minden szabad, korszerű és emberi megnyilatkozást kendőzésre és tolvajnyelvre kényszerít s mely a kurzus tehetségtelenség fércműveivel árasztotta el az egész magyar szellemi életet. Ezt tudva megértjük, hogy még egy olyan kimondottan haladó, sőt a mai életformákkal szemben a keserű szatira, tehát a tagadás álláspontján álló író is, mint Molnár Ákos: miért menekül egyes írásaiban a l'art pour l'art, az ugynevezett általános emberi vonalára, hogy valódi álláspontját elleplezze.

Ilyen leplező írásműve a szerzőnek ebben a kötetben a „Jólát” és a „Bagdadi kalifa” című novella, melyekben a valóság robusztuma és felelőssége elől az álmodozás, a reminiscenciák, az elszabadult, sorsszimbolizáló fantáziák területére menekül. Meg kell adni: színesen, érdekesen, a valóságtól elszabadult lélek finom rezzenéseinek erőteljes rögzítő képességével, a fölöttébb ideges stílusdíszek architektónikus kiképzésével.

Nyilvánvaló tehát, hogy a kiváló szerző igazi ereje a valóság-szemlélet, a korszerű realizmusnak világnézeti állásfoglalással alátámasztott alkalmazásában gyökerezik. Molnár Ákos elsősorban regényírói tehetség, a széles epikai ábrázolás művésze, akire ezen a téren kiemelkedő hivatás vár.

Jelen könyve inkább vázlat-gyűjtemény egy komoly és korszerű író súlyos mondanivalójának gazdag tárházához, bepillantás egy az értelmiség, a polgári közép osztály tragikus szellemi és anyagi csődjének emberi dokumentumaiba. Kétségtelenül érdekes könyv, amely igen szép, izléses kiállításban jelent meg a budapesti „Pantheon” könyvkiadóvállalat kiadásában. (s. l.)

Tamási Áron: Csimeresek

az erdélyi irodalom egyik legnagyobb szencziója 225.— Lei helyett 80.— Lei Lepagenál Kvár.

Biharmegyében 15 millió lej kárt okozott az árvíz

Négyezernél több az árvizkárosult. Száztizenöt községben pusztított a Körös áradása

Oradea-Nagyvárad, április 14. (Az Uj Kelet tud.) A biharmegyei prefektúra most állította össze az árvizkárosultak végösszegét. Megállapította a vármegye vezetője, hogy Biharban 4109 az árvizkárosultak száma és az összes károk az eddigi összeírás szerint 11 millió 318 ezer lejt tesznek ki. Az árvíz az élesdi, a nagyvá-

radi, vaskói, belényesi, tenkei, szalontai, margittai s székelyhídi járásokban pusztított és összesen 115 községben okozott károkat.

A legnagyobb károkat a nagyszalontai járás szenvedte el, ahol 4 millió 458 ezer a Körös vize által elpusztított ingatlanok értéke. A nagyváradai rombolásokkal

együtt 15 millióra rug Bihar megye kára, amelynek megtérítése érdekében a vármegye Tatar erdélyi miniszterrel folytatott tárgyalásokat. Tatar alminiszter ígéretet tett, hogy egy a kormány, mint a lakosság segélyakciói révén mindent el fog követni az árvizkárosultak megtérítésére.

Goga közeli kormányalakításáról beszélnek ismét Bukarestben

A kamara nem semmisítette meg Goga és társainak képviselői mandátumát, bár a választási törvény azt kötelezővé tette volna. Argetoianu állítólag ellenzékbe vonulását készíti elő a legfelsőbb gazdasági tanács megeremtésével

Bucuresti-Bukarest, április 14. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mandátum igazoló bizottsága ma délelőtt folytatta a Goga párt mandátumai ellen beadott petíció tárgyalását. Mint ismeretes, a legutóbbi választások során a néppárt hét mandátumhoz jutott. Négy képviselő kilépett az avereszkánusoktól és Goga csoportjához csatlakozott, amely a nemzeti agrárpárt nevet vette fel. A választási törvény egyik szakasza úgy intézkedik, hogy az a képviselő, aki kilép pártjából, elveszíti mandátumát, miután a szavazatokat nem egyének, hanem országos pártlisták kapják és így a mandátumok fölött a pártok rendelkeznek.

Erre a szakaszra való hivatkozással az ortodox avereszkánusok nevében

Trancu-Iasi kérte a gogista mandátumok megsemmisítését. Ma délelőtt és délután szakadatlanul folyt a vita az illetékes bizottság előtt. Goga nagy beszédet tartott, amelyben azzal érvelt, hogy a párt többsége vele van. Ő tehát nem lépett ki a néppártból, hanem egyszerűen megváltoztatta annak nevét. Nem az ő és híveinek mandátumát kell megsemmisíteni, hanem a kisebbségben maradt avereszkánusokét.

A bizottság hosszas vita után

egyhangulag elvetette Trancu-Iasi indítványát és kimondotta Gogák mandátumának érvényességét.

A döntés nagy feltűnést keltett. Egyes lapok egyenesen úgy kommentálják az ügyet, hogy a bizottság

felsőbb helyről kapott sugalmazásra döntött és hogy tíz tizenkét napon belül Goga kormánya várható.

Nyilvánvaló azonban, hogy egy ilyen kombinációval szemben az összes pártok összefognának. Az, hogy a kormány párt milyen magatartást tanúsítana, Argetoianutól függ. Vélemények szerint a legfőbb gazdasági tanács felállításával

Argetoianu már a maga ellenzékiségét készíti elő, mert ebbe a magy hivat helyezi el

és olyan hatáskört igyekszik annak adni, hogy szükség esetén akár kormányt is bukthasson.

A gogisták remélik, hogy május elsejéig hatalomra kerülnek.

Hindenburg rendeletére feloszlatták az összes nemzeti szocialista rohamcsapatokat

A rendőrség minden nagy német városban már végre is hajtotta a feloszlátást. A náciak sehol sem állottak ellent. Hitler a porosz választásokkal vigasztalja magát

Berlin, április 14. Hindenburg elnök az esti órákban kihallgatáson fogadta Brüning kancellárt és Groener bel- és hadügyminisztert, akik ismertették a birodalmi minisztertanácsnak a nemzeti szocialista rohamcsapatok és védőosztagok feloszlására vonatkozó határozatát. Az audiencián Hindenburg szükségrendeletet írt alá a rohamcsapatok és védőosztagok betiltásáról, amelyet Brüning, Groener és Joel birodalmi igazságügyminiszter ellenjegyeztek. A szükségrendelet még az este folyamán érvénybe lépett. Groener birodalmi belügyminiszter a szükségrendelet proklamálása után nyomban értesítést küldött a hatóságoknak a nemzeti szocialista harci szervezetek feloszlásának elrendeléséről s egyuttal utasította a hatóságokat, hogy a szükségessé váló intézkedéseket lehetőleg erőszak alkalmazása nélkül fogadják.

Berlinben, Münchenben, Nürnbergben, Osnabrückben, Dresdenben, Hannoverben, Breslauban és Stuttgartban erős karhatalmi kétszültségek jelentek meg a rohamcsapatok otthonaiban és a vezetők lakásaiban is Átkutatták a helyiségeket, az előtálat katonai jellegű tárgyakat és lőfegyvereket lefoglalták s az otthonokat lepecsételték.

A nemzeti szocialisták részéről ellenállást sehol sem tapasztaltak, csak Hamburgban nem tudtak a rohamcsapat otthonába nyomba behatolni, mert az üresen hagyott helyiség könnyfakasztó gázzal volt telítve. A rendőrök emiatt gázmaszkokkal fejükön léptek be az otthonba, az üvegablakokat beverték, hogy a gáz távozzék s ne akadályozza a helyiség átkutatását. A harci szervezetek feloszlása a párt működését semilyen

irányban nem szándékozik hátráltatni s így akár a többi pártok, a jövőben is teljes akciósabadsággal fejtheti ki működését.

A feloszlattal kapcsolatban jelentik, hogy a nemzeti szocialista alakulatok ama tagjainak ellátásáról, akik a párt által nyújtott segítségből éltek, egyelőre a hatóságok gondoskodnak. Ezeket más lakásokban helyezték el és amíg intézkedés történik sorsukról, élelemmel is ellátják őket.

Hitlernek a feloszlátás után kiadott

kommünikéje hangoztatja, hogy a támadás a folyton erősödő nemzeti szocialista mozgalmat nem törli le. Groener fellépésére a porosz választások fogják megadni a választ. A nemzeti szocialisták vezére bizik pártja döntő győzelmében. Egyidejűleg Hitler bünpert tétetett folyamatba Braun porosz miniszterelnök és a Vorwärtst c. lap ellen a miniszterelnök egy cikke miatt, melyben a nemzeti szocialistapártot és vezérkarát hazaárulással vádolta meg.

Erélyesen folyik a vizsgálat a nagyváradai városházi botrány ügyében

Kihallgatták a városi főjegyzőt. Különböző visszaélések után nyomoz az ügyészség a nagyváradai városházán

Oradea-Nagyvárad, április 14. (Az Uj Kelet tud.) A nagyváradai ügyészségen napok óta folytatják a kihallgatásokat a városházi botrány ügyében. Popovici Mihály vizsgálóbíró tegnap dr. Vistinár János városi főjegyzőt hallgatta ki. A vizsgálóbíró Domcea Jakab emlékeztetésével kapcsolatban tette fel a kérdéseket a jegyzőnek, aki elmondta, hogy Domcea Jakab szavait annakidején az interim bizottság ülésének jegyzőkönyvébe szóról szóra vették fel. A pékmester azt a kijelentést tette, hogy

rosházán nagyszabású visszaélések történtek.

Ugyancsak tegnap Nagyváradra érkezett Tomescu belügyminisztériumi vezérfelügyelő, aki az emlékeztetés Craciun-Mavrodin-konfliktus ügyét jött Váradra kivizsgálni Nagyvárad lakossága körében a legnagyobb érdeklődéssel kísérik a város ellen indított vizsgálatok menetét.

Mai Dekameron.

Az Uj Irók

Szerkeszti: Móricz Zsigmond. Ára 90 lej.

Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése ellenében (bélyegben is), vagy utánvétellel

Három strófa

Egy majdnem elfelejtett évforduló. A hős „nacionalisták”.
Az inkvizíció kövei

Tíz éve hogy meghalt Josef Popper Lynkeus, bécsi filozófus és kritikus, emberbarát, szociológus, akinek írásai a kultúra nagyjairól, Voltaireről főleg, a vallásról, a háborúról, az állam általános ellátási kötelezettségéről világhírűvé tettek és a bécsi Stadtparkban egy szerény, de művészi értékű mellszobrot. Realis megoldásokon túlmenően akart szerepni földi boldogságot mindenkinek; ebből keletkeztek konfliktusai a jobb- és baloldallal.

Tíz év ebben az erősen lüktető, lázas pátozzással teli világban éppen elég idő ahhoz, hogy világboldogításra beállított idealista lelkekről megfedekezünk. Freud Zsigmond nem feledkezett meg Popper-Lynkeusról és egy bécsi folyóiratban többek között ezeket a freudi érdekességű sorokat írja róla:

„Véletlenül a kezembe került Lynkeusnak „Die Phantasien eines Realisten” című könyve. Ebben a kötetben találtam „Az álom ugyanaz, mint az ébrenlét” című dolgozatát, amelyben más uton jutott el az én álom-elméletem minden következtetéséhez: a képzetek tudományosságához és tudat alá rejtettségéhez. Valami különös szimpatia vonzott hozzá, nemcsak azért, mert elgondolásainkban találkoztunk, hanem mert kiéreztem az írásából, hogy nyilvánvalóan ő is kinosan érezte a zsidó élet keserűségét és az akkori (és mostani) kulturideálok ürességét. Fájdalom, soha nem láttam őt és csak közös ismerősök útján tudtunk egymásról”.

Szeretett volna pedig megismerkedni vele, írja, de a látogatást huzta-halasztotta. Míg aztán csak a mellszobrot köszönthette.

*

Szalónkban a napokban megkérdték a tavalyi antiszemita kilengések hőseinek bírósági felelősségrevonását. Bazilides, Nikorlaides, a hellén nacionalista liga vezetői és néhány huligán ül a vádlottak padján. Söpredék-emberek. Azt mondják, biztosan tudják, hogy Szalónkban a „Makkabi” összeköttetést tartott fenn a zsidó macedón-bizottság tagjaival, együtt konspiráltak, hogy Macedóniának Görögországhoz csatolt részén lázadást és elszakadást idézzenek elő. Egyetlen adat nem áll a rendelkezésükre, sőt minden adat ellenük szól. De ők azért biztosan tudják. Hónapokon át egészen más „vádak” terjesztettek a zsidók ellen, ostoba „Cion bölcsői” vádak és vérvádkoholmányokat. Ezekkel készítették elő a talajt a politikai természetű támadásra, ami teljes mértékben sikerült nekik. A török csereakció során Szalónkba jutott görög menekültek elkeseledésére számítottak, emberekre, akik évszázadok óta kisebbségi sorban éltek és maguk is az üldözöttek kenyerét ették. Érthetetlenül vad, kegyetlen lendülettel vetették magukat a félrevezetett tömegek a zsidókra.

Most ezek a tömegek megszegyenülten kísérik a tárgyalásokat. A lapok a tömeg hangulat nyomasztó alatt tisztázzák az ügyeket és megírják, hogy a „nemzeti liga” hősei egészen tizedrangú, sőt aljas célokból, fosztogatások okából, csinálták a „hazafias” rendezvényt. Bezaneci, az athéni kamara egyik zsidó képviselője vállalta a zsidó károsultak védelmét és nem győzi fogadni a sok görög jelentkezőt, aki nem „tudja”, hanem „bizonyítja”, hogy a Makkabi elleni rágalomnak lopás és rablás volt a indítéka. A per kimenetele nem lehet kétséges és a megtorlás nem marad el. Ez azonban csekély vigasz Szalónki zsidóságának, amely a tizenötödik század óta, hogy török uralom alá jutott, először érezte az új haza „nacionalizmusát”.

*

Olvasom, hogy a leégett szevillai dóm mögött, a Kicsiny téren, ahol egykor az inkvizíció működött, a romok eltakarítása közben rábukkantak a kőtalapzatra, amelyre a máglyát fölrakták és a kö-

padokra, amelyen a bírák és a vészes ítélet végrehajtói ültek és „ellenőrizték” az aktust. A köveket nem engedte a köztársasági kormány muzeumba vinni. Azt sem engedte, hogy építkezésekhez felhasználják, hanem elrendelte, hogy a

Quadalquivir medrének legmélyebb pontjára súlyosítsák azokat.

Az új spanyol államrend ugyanis muzeumi szemléltetésre csak tanulságos dolgokat enged kiállítani. Ami undort és ijedelmet idézhet elő az emberi lélekben, az nem való a multak tárházába. Jó, becsületes, emberséges kormányzati elv. Nagy kár, hogy a szellemiség terén még nem lehetett végrehajtani.

Undort és ijedelmet előidéző könyvek, röpiratok és cikkek ugyanis inkább valók a folyók medrébe és természetesen a meder legmélyebb pontjába. (sz. i.)

SZÍNHÁZ-FILM

Vasárnap délelőtt 11-kor népszínműelőadás: A sárga csikó

Nagyon olcsó matinéhelyárakkal: 5 sze-mélyes páholy 80 lej, földszint 20 lej, erkély 10 lej.

Szombaton éjjel 10^{3/4}-kor: Goldstein Számi, az új honpolgár

Szombaton éjjel egy híres régi bohózat, a Goldstein Számi kerül színre nagyon olcsó mozihelyárakkal. A Goldstein

Számin egész Budapest kacagott és éveken át állandó műsordarabja volt a budapesti színházaknak.

Ófensége, a mosonó

A Szinkör Mozgó pénteken, szombaton és vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor nagy, új németül beszélő-éneklo operettet kezd vetíteni, az Ófensége, a mosonó. A film elejétől végig tartó szakadatlan kacagást je-

lent. A nagyszerű Hansi Niese kifogyhatatlan humora kezkesedik a sikerről. A többi szerepekben Elster, Albert Paulig, Fred Döberlein játszzák. A film tele van szebbnél-szebb slágerekkel.

Mabuse prof. pikáns esije

Vasárnap éjjel háromnegyed 11-kor Mabuse prof. egész estét betöltő műsorával lép fel a Magyar Színházban. A mindvégig kacagató és izgalmas előadást kizárólag csak felnőttek nézhetik meg.

A Magyar Színház heti műsora

Péntek, szombat és vasárnap: 3, 5, 7 és 9 órákor: Ófensége, a mosonó. (Mozielőadás.)

Szombaton éjjel 10^{3/4} órákor: Goldstein Számi, az új honpolgár. (Énekes bohózat, nagyon olcsó mozihelyárakkal. Páholy 5 személyre 80 lej, az összes földszinti ülés 20 lej, az összes erkélyülések 10 lej. Sorozatszám: 188.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Sárga csikó. (Népszínmű-előadás, a mozihelyárakkal is olcsóbb matinéhelyárakkal. Páholy 5 személyre 80 lej, földszint 20 lej, erkély 10 lej. Sorozatszám: 187.)

Vasárnap este háromnegyed 11-kor: Mabuse mester izgalmas s kacagató, egész estét betöltő telepátkus és szuggeszciós mutaványai kizárólag és szigorúan csak felnőttek számára. (Két és félórás, teljesen új, eddig nem látott műsor! Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Páholy 5 személyre: 115 lej, zsöllye és I. r. támlásszék 33 lej, II. és III. r. támlásszék 26 lej, összes erkélyülések 23 lej. Sorozatszám: 189.)

A Cluj Román Opera műsora

Péntek, apr. 15: A trubadur.

CORSO-MOZGÓ műsora

Péntek 3, 5, 7, 9 órákor: Szombat 3, 5, 7, 9 órákor: Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor:

Világiskert aratott nagy szenzációs premier: Willy Fritsch és Brigitte Helm eddigi legsikerűsebb filmje: A kémszolgálat. A berlini UFA nemrég fejezte be a legismertebb kémtörténetről szóló óriási filmjét, amely egy uttal a legmegrázóbb és legidegizgalmasabb háttére a szörnyű, véres világháborúnak. A kém szerepét Willy Fritsch, az ünnepelelt filmsztár játssza. A női főszerepben pedig Brigitte Helm mutat oly formát, amelyet még sohasem ezelőt. Film előtt a legújabb heti híradó.

Szinkör-Mozgó műsora

Pénteken d. u. 3, 5, 7 és este 9 órákor: Premier! Ófensége a mosonó, pazar rendezésű, németül beszélő és éneklő filmoperett. Zenéjét szerző Leo

Pontos időjelzés, hírek. Majd cigányzene.

11: Angol műfordítások.

Bécs. 7: Énekhangv. 8.45: Orosz szerzők művei. 10: Zenekari hangv.

Königs-wusterhausen. 9: Népszerű hangverseny.

Berlin. 7.10: Mandolinkoncert. 8.15: Haydn szimf.

Heilsberg. 8.50: Szimf. hangv.

Brslau. 10.30: Táncezene.

Brünn. 16: Néptáncok.

Lipce. 4.30: Operák balettrészl. 10.30: Hangverseny.

Hamburg. 8: Népies hangv.

Langenberg. 11.10: Indulók.

München. 6.45: Finn népdalok.

Svájci Adók. 9.10: Vidám kabaré.

Strassburg. 8.30: Carmen. (Bízet operája.)

Varsó. 19.35: Grammfón. 20.15: Beethoven koncert.

Riga. 19: Szimf. hangv.

Milánó. 19.10: Könnyű zene. 20: Grammfón.

Róma. 20.45: Operett.

Prága. 19: Opera. 22.20: Grammfón.

Pozsony. 19.20: Grammfón. 22.20: Cigányzene.

Oslo. 18.30: Norvég románcok.

Stockholm. 20: Könnyű zene.

Párizs. 20.30: Zenekari hangv.

Szombat, április 16.

Bukarest. 18.10: Könnyű zene. 19.40: Opera.

Budapest. 9.15: A rádió házikvintetjének hangversenye. 12: Déli harangszó az Egyetemi-templomból. időjárásjelentés.

12.05: A Weidinger szalonzenekar hangversenye. Weber: Peter Schmolli. Perényi Géza: Tanc. Urbach: Ábránd Adam műveiből. Petrás: Holdas éj az Alsteren. Thegze-Gerber Miklós: Fehér akác. Buchner Antal: Harci induló. Közben 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.45: Hírek. 4: A „Rádió Élet” gyermekjátsszóórja. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: A Kisfaludy Társaság irodalmi délutánya. 6: A Sternberg hangszergyár grammfónhangversenye. 7: Mit üzen a rádió? 7.45: Ifj. Sárny Elemér és cigányzenekarának hangversenye. 8.45: Műsoros est. Rendező Kiss Ferenc. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Bura Károly és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs: 10: Táncezene. 6.30: Werner. Königs-wusterhausen. 6.30: Werner. Kraus, Hans Albers, Willy Fritsch szereplésel. 8: Kabaré.

Berlin. 8: Hangv.

Heilsberg. 8.30: Táncest.

Breslau. 8: Vidámest.

Lipce. 5: Délutáni zene.

Hamburg. 8.15: Táncezene.

Langenberg. 5: Haydn koncert.

Frankfurt. Stuttgart. 8.10: Operett.

Varsó 20.15: Könnyű zene. 22.10: Chopin hangv. 22.50: Táncezene

Kattovitz. 18.30: Jazz.

Milano. 19.30: Grammfón. 21: Szimf. hangv. 23: Táncezene.

Róma. 20.45: Operaávitel.

Prága. 19.25: Fuvószene.

Pozsony. 21: Operett.

Brünn: 19.20: : Harmónikazene. 19.35: Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

Női énekkar énekel. 21. Könnyű zene.

HIRE

Hüvös időjárás várható. A meteorológiai prognóza szerint hüvös, de észak-keleti légáramlással, esővel. Felhőzetes, helyi fagy csak nyugaton. Körmérséklet Budapestén május.

Az ausztráliai Victor... megbukatta a kormányt. Az ausztrál parlamentje megbukta gazdasági terve leszáva-

Amerikában a legszűkebb mezőgazdasági szektorból jelentik: Az Egyesült Államok pénzügyi nehézségei gazdasági munkálatokat, több mérve korlátozták. A szövetségi terület ezáltal megmutat az előző évekhez képest.

Egyelőre csak csőbiztosítást. Newyorkban kezdeményezésére kinteni fogják az Unió... miniszterek... illetményeit. Be fog... tisztviselők túlorán... ösztönzítali napidíjasok... számát leszállítják ötre.

Teljesen értéktelen... részvények. Londoni... Kruger et Toll-részvények teljesen értéktelen... vállalat veszteségei... A svéd gyufatársaság... százalékra zuhantak. A... körül a közeljövő... lepetések várhatók.

Dublinból Rómába... Lindbergh-fiu... szálai. Londonból jelen... stülései szerint Schoeff... örfönökhelyettes Dubli... tatásait a Lindbergh-f... Egy hírlik, hogy a ny... zisba és Rómába veze... hány nap mulva eluta... cia- és Olaszországba... számos letartóztatás... közölt a váltásdíjössz... jegyének angliai... ügyében, de még sem... jelenthettek a nyilván...

A newyorki Tele... Company igazgatóság... svéd Ericson telefont... öbbségét. Párizsból... jelentés szerint az Int... and Telegraph Comp... zolta a nyilvánosság... son telefontársaság... átvételére irányuló kö... esen érvényben. A la... kapcsolatban felteszi... fogja a vállalat vissz... líó dollárt a svéd... mint a részvényt... szét, még az elmúlt... tak Sstockholmba.

Két kolozsvári... si pere a törvénysz... kolozsvári ügyvéd, Fersigan Romulus b... nyú testisértés per... lozsvári törvényes... 19-én egy nagyobb... tak Butur járásbí... ahol dr. Rebreanu... felekként szerepelte... tével Butur járásbí... móban lapozgatott... millió lejes szelvé... nu figyelmeztette... aktát vitesse át a... a nagyeréki szelvé... kerüljön. Minthogy... Simonetti és Fersig... tak, ezt utóbbi célz... zott figyelmeztetés... hangon így szól... nyugszik, ameddig... magába... Rebreanu... sigant, majd a jár... hagyta a tárgyalót... mulva Rebreanu is... be és különböző s... Fersigan ügyvéde... lás izgalmas hang... gan fenntartotta... Rebreanu még Fa... dekkel is összekül... járásbírot és Sim... ták ki, majd az ite... tották.

APRÓ HIRDETÉSEK

Elsőrendű, izletes kóser házikoszt, kihordásra is, 3 fogásos ebéd 25 lej Dávid Ferenc ucca 5.

טעטיגער מלמד פיר חורשי גיפת מיט קליינע אנטפריכע וועט פאסטען
Martin Grünfeld, Marghita

26 éves érettségizett, gazdasági akadémia végzett zsidó földbirtokos, ismeret-fiatall özevegnyet keres feleségül, aki minimum 400.000 lej készpénz hozománynyal rendelkezik. Komoly reflektáló levele az „Uj Kelet” kiadóhivatalába Cluj, „Földbirtokos” jelígre küldendő.

Kétszobás garzonlakás irodának is alkalmas, Petőfi utcában kiadó. Erdeklődni Str. Maniu 8. I. emelet, délutánonként. Éttermi és cukrászdai teljes berendezés jutányos áron kapható Cafenea Central, Uioara.

Jó állapotban levő szalóngarnitúra rendkívül olcsó áron eladó. Cim a kiadóban.

HIREK

nyzene.
szer-
hang
8.15:
10.30:
Gram
22.20:
1940:
jelentés.
Perényi
Alsteren.
Közben
időjá-
Radio
Pontos
5. A
lutánja.
7.45:
Rendőző
lész, idő
Károly
ye.
Werner.
sch sze-
rett.
10: Cho-
Szimf.
19.35:
zene.

Hüvös időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás-jelentése szerint hüvös időjárás várható az északi légáramlással, keleten és délen esőkkel. Felhőzetcsökkenés és gyenge fagy csak nyugaton valószínű. A hőmérséklet Budapesten ma délben 7 fok lesz.

Az ausztráliai Victoria állam parlamenti megalkotta a kormányt. Londonból jelentik: Az ausztráliai Victoria állam parlamenti megalkotta a kormányt a gazdasági terve leszállásával.

Amerikában a legszükségesebbre korlátozták a mezőgazdasági munkálatokat. Londonból jelentik: Az Egyesült Államok pénzügyi nehézségek miatt a mezőgazdasági munkálatokat a legszükségesebb mértékig korlátozták. Az őszi búzával termesztett terület ezáltal jelentős csökkenést mutat az előző évek számadataihoz képest.

Egyelőre csak csökkentik Hoover széttelepítést. Newyorkból jelentik: Hoover kezdeményezésére közelebről csökkenteni fogják az Unió elnökének tisztviselőit, a miniszterek és a törvényhozók illetményeit. Be fogják szüntetni a tisztviselők túlóráinak díjazását és a hivatali napidíjak munkanapjainak számát leszállítják öt-re.

Teljesen értéktelenné váltak a Kreuter-résvények. Londonból jelentik: A Kreuter és Toll-résvények és kötelezvények teljesen értéktelenné váltak. A főállalat veszteségei elérik az ezermilliót. A svéd gyufatársaság papírjai 34-ről 12 százalékra zuhantak. A csődbe kerülő koncern körül a közeljövőben még újabb megmozgások várhatók.

Dublinből Rómába és Párizsba vezettek a Lindbergh-fiu utáni nyomozás adatait. Londonból jelentik: A lapok értékelése szerint Schoeffel newjersey rendőrfőnökhelyettes Dublinban folytatja kutatásait a Lindbergh-fiu elrablói után. Úgy hírlik, hogy a nyomozás számai Párizsba és Rómába vezetnek. Schoeffel négy nap múlva elutazik Angliából Francia- és Olaszországba. A Scotland Yard számos letartóztatást és kihallgatást eszközölt a váltásdíjösszeg néhány bankjegyek angol forgalombahozatala ügyében, de még semmi pozitívumot nem jelenthettek a nyilvánosság számára.

A newyorki Telephon and Telegraph Company igazgatósága nem veszi át a svéd Ericson telefontársaság részvényeit. Párizsból jelentik: Newyorki jelentés szerint az International Telephon and Telegraph Comp. igazgatósága közölte a nyilvánossággal, hogy a svéd Ericson telefontársaság részvénynyújtásának átvitelére irányuló kötelezettsége már nincsen érvényben. A lapok a kommunikáció kapcsolatban felteszik a kérdést, hogyan fogja a vállalat visszafizetni azt a 11 millió dollárt a svéd bankoktól, amelyet, mint a részvénytulajdonosok egy részét, még az elmúlt év folyamán eljuttattak Sztokholmba.

Két kolozsvári ügyvéd becsületsértési pere a törvényszék előtt. Két jónévi kolozsvári ügyvéd, dr. Rebreanu és dr. Fersigan Romulus becsületsértési és könyvtári testisértési pere került ma a kolozsvári törvényszék elé. 1929 október 19-én egy nagyobb polgári pert tárgyalta Butur járásbíró tárgyalótermében, ahol dr. Rebreanu és dr. Fersigan ellenfelekként szerepeltek. A tárgyalás végeztével Butur járásbíró a vaskos aktacsomóban lapozgatott, melyhez előzőleg egymillió lejes szelvényt csatoltak. Rebreanu figyelmeztette a járásbírot, hogy az aktát vitesse át a telekkönyvhöz, nehogy a nagyérékű szelvényt avatatlan kezébe kerüljön. Minthogy a teremben csak dr. Simonetti és Fersigan ügyvéd tartózkodtak, ezt utóbbi célzásnak vette az elhangzott figyelmeztetést és erősen ingerült hangon így szólított Rebreanuhoz: — Nem nyugszik, ameddig valaki bele nem rug magába... Rebreanu erre arcul ütötte Fersigant, majd a járásbíró felszólítására elhagyta a tárgyalótermet. Néhány pillanat múlva Rebreanu ismét benyitott a terembe és különböző sértő kitételekkel illetve Fersigan ügyvédet. A csütörtöki tárgyalás izgalmas hangulatban folyt le. Fersigan fenntartotta, hogy a kritikus napon Rebreanu még Fabius és Porutiu ügyvédekkel is összekülönbözött. Ezután Butur járásbírot és Simonetti ügyvédet hallgatták ki, majd az ítélet kihirdetését elhalasztották.

Sabbat Haggadol Szombaton délután tíz órakor a kolozsvári ortodox zsidó nagytemplomban Glasner Akiba rabbi a muszaf ima keretében prédikációt tart.

Tovább esnek a pamutárak a világ piacon. Londonból jelentik: A pamutárak megállapításai szerint a világkészlét 41 százaléka eladatlan. Az árak a világpiacra tovább esnek.

Óceánjáróból — bérház. Egy „Camonia” nevű norvég óceánjárót, amelyen hatszáz kabin van és kétszáz méter hosszú, az elmúlt hetekben, a gazdasági krízis miatt kivonták a forgalomból. A hajót egy norvég magántársaság vette meg. A társaság elhatározta, hogy az óceánjárót bérházzá alakítja át és a fővárosi napilapokban már hirdetik is a lakásokat. Ezideig már számos bérlő jelentkezett, akik közül a legtöbbet színesek, egyetemi hallgatók és agglégények, akik kisebb lakásokkal is megelégszenek.

Felmentették a megvesztegetéssel vádolt poeni állomásfőnököt. Annak idején megírta az Uj Kelet, hogy Varleam Iorgu poeni állomásfőnököt a törvényszék tizenöt napra elzárásra ítélte. A nyugalmazott állomásfőnök ellen az a vád hangzott el, hogy a Forestira favállalatot minden üres vagonért 25 lej bakiszt fogadott el. A tábla előtt Varleamot tisztázták tanúi és a Rádulescu-tanács rövid tárgyalás után felmentette az állomásfőnököt a vád és annak következményei alól. Az ítélet jogerős.

Végre egy színész, aki biztosan fellép a Svéd Sándorral tett szomorú tapasztalatok után. Igen vigyáznak és komoly garanciákat vesznek most már az impresszáriók arról, hogy a vendégzereplésekre vállalkozó művészek valóban eleget is fognak tenni igazságnak. Most egészen biztos, hogy a római „Teatro Realle” hírneves primadonnája, Emelica Vera, valóban fellép 20-án (szerdán) a „Tosca”-ban és 24-én (vasárnap) a „Pillangó kisaszonyban”, annál is inkább, mert már az országban van és Bukarestben hatalmas sikerrel vendégzereplelt. Jégnek már most kaphatók elővetelben a Román Opera pénztáránál és a „Színházi Irodában”, a főtéri kioszkban.

Orvosi hír. Dr. Herskovits Izidor röntgenszakorvos, kórházi főorvos, speciális Röntgen-intézetet a sugaras gyógykezelés egyéb eszközeivel (quarz, sollux stb.) kibővítve Str. Iorga (v. Jókai uca) 21. sz. alá helyezte át.

Devizacempézést lepleztek le Kölnben és Frankfurtban. Berlinből jelentik: Kölnben és Frankfurtban értékpapír- és devizacempézést lepleztek le. A büntövétket főként I. G. Farben részvényeket vásárolt külföldön, amelyeket magasabb értékelés mellett a német piacokon értékesítettek s a papírokat befolyt összeget újra kicsempéztek a birodalom területéről.

Havazások Olasz- és Franciaországban. Rómából jelentik: A Dolomitokban és az Adige felső folyásának környékén erősen havazik. Az új hóréteg helyenkint eléri a 30 centimétert. Egyidejű jelentés szerint a Pyreneusok keleti részén, továbbá Montpellier és Perpignan környékén erős havazás indult meg.

Feloszlott a braunschweigi kommunistapárt. Berlinből jelentik: Braunschweigban feloszlott a kommunista párt. Tagjainak nagyrésze a nemzeti szocialistákat kívánja támogatni.

A kártyavetőnő megtérése. Egy bajországi újság Henriette Hohenbergnek, a közismert kártyavetőnőnek a következő nyilatkozatát közli: „Közlöm Helmbrecht és környékének lakosaival, hogy hosszú éveken keresztül szántszándékkal megtevésztetem azokat, akik tanácsot kérni jöttek hozzám. Rosszindulatúan hazudtam mindenkinek, aki a jövője felől érdeklődött nálam. Egy csodálatos égi közbelépés folytán rájöttem a hibámra és most lemondtam erről a tisztátalan mesterségről. Ezután kérem mindazokat, akik megtevésztetem, bocsássanak meg nekem.”

Major Kató és László Andor bucsuztak. Szerdán este a Magyar Színházban lelkesen, a szeretet megnyilatkozásaival közepette bucsuztak a kolozsvári színművészetbe begyökereszt színészpártól, László Andortól és Major Katótól, akik eddigi teljesítményeik legjavát csillogtatták. Török Rezsőnek a kolozsvári színpadon már bemutatott Szeperé című bájos egyfelvonásosában Major Kató a virágárust játszotta. Elragadóan, „linkségében” is ártatlanul, egyéni felfogással, az igazi színészvér ösztönösségével. László Andor kicsiny szerepében szeretetreméltósággal és bensőszerű finomsággal fűtött eleganciájával ért el hatásokat. Leövey Leó pompás pincér volt. A darab derűje és karaktere azonban Felhő Ervin szivarosemberéből sugárzott. A züllött intellektuelt illuziókeltőben nálánál aligha játszottak ezen a színpadon. László és Major magánélete sokszor megújították. Csiky Viola, a Román Opera primaballerinája egy tánckompozícióban és egy kankánnal szerepelt. A megtestesült szépség és a mozgás harmóniájának tökéletessége volt, amit produkált. A műsor keretei között három fiatal színész — Körmeny, Ihsz és Sándor — cowboy produkciója tetszett nagyon. Pfeiffer Alfréd operaénekes néhány áriájának és az utolsóknak hagyott egyfelvonásosban felléptetett Bura Sándor pesti cigányprimásnak is sokat tapsoltak. Lakatos Ilonka és Tompa Pufi józúk voltak a mulatók jelenetben. Walter Gyula látta el a bekonferálást hol friss, hol fölmelegített viccekkel, miket izesen adott elő. (sz. i.)

NAPRÓL NAPRA

Németországban az egyik filmvállalat Birodalmi elnökválasztás Hamburgban című filmet állított elő. A cenzurahivatal a film előadását azzal engedélyezte, hogy a színlapon fel kell tüntetni, hogy tizenhét éves aluli fiatalok egyáltalán nem nézhetik meg a filmet, az idősebbek közül pedig csak azoknak ajánlható, akik kommunisták.

Helsinki jelentés szerint a finn atlétikai szövetség közelebről közölni fogja a nemzetközi atlétikai szövetséggel, hogy a Nurmi ellen felhozott vádakhoz nem találnak elegendő bizonyítékokat s így a csodafutó amatőrségét nem függesztik fel.

A braziliai Diamantino közelében egy szegény gyémántász 574 karát súlyú, példátlan méretű és szépségű gyémántot talált. Tüze és tisztasága felülmúlja az eddig ismert híres nagy gyémántokét. A szerencsés lelő 100 ezer dolláros vételi ajánlatot már elutasított, mert a drágakövet többre tartja.

A Párizs Midi távirata szerint Finnország lemond a losangelesi olimpiáson való részvételről, ha a nemzetközi atlétikai szövetség diszkvalifikálási határozatát fenntartja Nurmi ellen.

A természettudományi múzeum még nem vásárolta meg a londoni Rotschild félmillió ritka példányból álló madárgyűjteményét. Az eladási ajánlat 100 ezer font.

Hellen Wills-Moody részt fog venni a wimbledoni tenniszversenyen. A világbajnoknál a hónap végén indul Amerikából Európába.

Irország nem válik el Angliától. Dublinból jelentik: Az angol-ir feszültség szemmel láthatóan enyhült. De Valera, az ir szabadállam köztársaságpartí miniszterelnöke, bejelentette, hogy az új ir kormány nem akarja megszakítani az évszázados kapcsolatokat Angliával s továbbra is tagja marad az angol világbirodalomnak. Az ir kormány ugyan kártart amellelt, hogy ir alattvalók nem tartoznak hűségükkel az angol királynak, ez azonban nem jelenti azt, hogy Irország kiválik az angol dominiumok sorából.

A szilágyosomlyói Zsidó Leányegylet nagyszabású műsoros estélyt rendezett f. hó 3-án, a szegények persachi segélyezésére javára. A műsor első száma Lang Endre zeneszerző szimfonikus nyitánya volt, amelyet a szilágyosomlyói ifjuság köréből alakult alkalmi zenekar adott elő nagy sikerrel. A hat esztendő Vadász Sárika balettáncá következett ezután, Brüll Magda zongora kísérete mellett, majd Marmorstein Mancie énekszóloival aratott nagy sikert. Igen hatásos volt Weisz Sárika és Brod Gitta angol tánca, amelyet egy egyfelvonásos vigjáték követett és amelyet Krell Ernő, Marmorstein Miklós, Haendler Rózi és Lázár Imre adtak elő igen tehetségesen. Szünet után Láng Endre művészi virtuozitással eljátszott hegedű-szóloja nyitott meg a műsor második részét. Ungár Sárika kísérete zongorán. Krell Ernő aktuális kuplékat adott elő nagy tetszés mellett, majd dr. Spitzerné rendezésében egy modern pantomim játék került színre, a „Borsószemkirályné”. Andersen meséiből, amelyben dr. Spéter Henriké, Steiner Klári, Udvari Györgyné, Lindenfeld Biri és ifj. Babuczay György nyújtottak kitérő alakítást. Befejező számként egy egyfelvonásos bohózatot hoztak színre nagy sikerrel: Szilágyi István, Bulyovszki I., Herskovits Jolán, a kis Mezei Nely, Marmorstein M. Legmann E. és Klein J. A konferanszé szerepét Keller Dida látta el igen ötletesen. A rendezés nehéz munkáját Fried Teri elnöknő, Marmorstein Böske Brod Iby és Krell Sándor végezték nagy agilitással. (Lyó.)

NEUMANN

M. utóda

Férfi és gyermekruházás-áruház Cluj, Fötér

Szenzációs tavaszi és husvéti vásár!

A rendkívüli súlyos gazdasági viszonyokhoz alkalmazkodva, 40 év óta közismert, elsőrangú férfiruháim és legdivatosabb szöveteim árait példátlanul leszállítottam!

Sehol ilyen olcsón és jól nem vásárolhat

Tájékoztató árak:

<p>Tavaszi felöltők 1570 Leitől tisztá gyapjuszövetből</p> <p>Burberi raglánok 2000 Leitől</p> <p>Flufelöltők, gyermekruhák, eisőrendű szövetek hatalmas nagy raktára</p>	<p>Öltönyök kangarószövetből a legdivatosabb kivitelben 1800 Leitől</p> <p>Sportöltönyök minden nagyságban 2000 Leitől</p>
--	--

Divatos öltönyt 2800 Leitől

Kivánatra 2 nap alatt mérték után készítek

Soha ily olcsón!

NEUMANN

M. utóda

Férfi és gyermekruházás-áruház Cluj, Fötér

koszt, ki-
lej Dávid
טיבטיב
אשריכע
חיתה
gi akadé-
ányt vagy
aki mini-
ománnyal
levele az
uj, „Föld-
ak is al-
Érdeklőd-
tánonként.
berende-
enea Cent-
ngarnitura
m a kiadó-

UJ KELET Legújabb hírek

Április 20-ig hosszabbították meg az ülészakot

A kisebbségi képviselők kétségbeesett tiltakozása ellenére a kamara is megszavazta az ominózus 55-ik paragrafust

Krauter és Hegedüs képviselők nagy beszédekben bélyegezték meg, hogy a konverziós törvény különbséget tesz többségi és kisebbségi bankok között

Szenvedélyes vita a zsidó újságírók szabadjegyei körül

Bucuresti-Bukarest, április 14. A kamara ma délutáni ülésén Iorga miniszterelnök felolvasta a királyi kéziratot, amely

a parlamenti ülészakot április 20-áig meghosszabbítja.

Ezután Dimitriu volt liberális közlekedési miniszter tiltakozott a Cultul Patriei egyesület felosztása ellen. Hangoztatta, hogy ez az egyesület kizárólag hazafias működést fejt ki és annak több olyan tagja van, akik a Mihail Viteazul rend birtokosai.

Jorga miniszterelnök azonnal válaszolt. Igaz — mondotta —, hogy az egyesület elnöke egy ideális lelkületű egyetemi tanár, aki azonban nem tudja megakadályozni, az egyesületen belül

Az ominózus 55-ik paragrafus

A konverziós törvényjavaslat vitájánál dr. Krauter Ferenc németpárti képviselő szót emelt. Hangoztatta, hogy a mezőgazdasági adósságok konverziója mellett a városi adósságok szanálására is feltétlen szükség van. A szenátus által betöltött 55. szakasz kötelességévé teszi a német pártnak, hogy az erdélyi és bánági összes bankok részére is kérje ugyanazt a kedvezményt, amit a Solidaritatea tagintézetei részére biztosítottak.

Erre a kisebbségi bankoknak a jogegyenlőség alapján teljes igényük van.

Visszautasítja azt az állítást, mintha a Reifeisenverein kárpótolná a német bankokat a konverziós károkért. Ez a kártalanítás legfeljebb nyolc százalékos míg a Solidaritateanak juttatott kártérítés százszázalékos.

Hegedüs Nándor egyenlő elbánást kér a bankok számára

Hegedüs Nándor magyarpárti képviselő utal arra, hogy a Magyar Párt teljes lojalitással vett részt a konverzió tárgyalásában és igyekezett közreműködni, hogy a törvény minél sikeresebben szolgálja azt a célt, amelyet el akar érni. Annál érzéke-

telő harcok elfajulását. Felolvassa az egyesület egyik tagjának, Athanasziu nyugalmazott tábornoknak egy cikkét, amely

arra hívja fel a király figyelmét, hogy ne kormányozzon, hanem uralkodjék, amint azt első Károly király tette, és ezzel kapcsolatban az Obrenovicok véres emlékét.

az Obrenovicok vezére emlékét.

Hangoztatja a miniszterelnök, hogy Romániában nem engedhető meg, hogy hazafias egyesületek árnyékában tábornokok olyan klikkek élére álljanak, amelyeknek titkos szándékaiban a gyilkosság szerepel.

A választ a kamara nagy többsége tapssal vette tudomásul.

nyebben érinti a Magyar Pártot, hogy a kormány, amikor végül hajlandóságot mutatott a konverzióval kapcsolatos sérelmek orvoslására, eltekintve attól, hogy számos intézkedésével már azelőtt is előnyöket juttatott az öki-rállyáért pénztintézeteknek, az 55. szakaszban kizárólag azokról az erdélyi pénztintézetekről gondoskodott, amelyek a Solidaritatea keretébe tartoznak.

Az előnyöket nem irigyljük a román bankoktól, sőt helyesnek és indokoltak tartjuk az intézkedést, de egyenlő elbánást kérünk a magunk bankjai részére is.

Példátlan sérelem, hogy a kártalanítást és a védelmet a kormány nem volt hajlandó kiterjeszteni az erdélyi összes pénztintézetekre és mialatt a román bankokat a törvény oltalma alá helyezi, a kisebbségi pénztintézeteket sorsukra hagyja. A kormány ígéretet tett ugyan, hogy külön törvénnyel fog intézkedni a pénztintézetek védelméről. Ha ez így van, akkor vagy felesleges az 55. szakasz, vagy pedig jogos az a feltevésünk, hogy az a külön törvény vagy nem fog rövidesen a parlament elé kerülni, vagy pedig nem fog olyan előnyöket nyújtani, mint a mostani, a Solidaritateának.

Tiltakozzunk!

Mindazoknak a kisebbségi tényezőknél, tehát pénztintézeteknek, részvényeseknek és betéteseknek nevében, amelyek az alkotmányban és a kisebbségi nemzetközi szerződésekben kifejezetten és biztosítottan egyenlő elbánást igényelhetnek és teljes joggal elvárhatják és követelhetik, hogy köztük és a román nemzetiségű rétegek között akkor se tegyenek különbséget, ha előnyök osztásáról van szó ünnepélyesen tiltakozunk az ellen, hogy őket az 55. szakasz intézkedéseiből kirekesszék.

Tiltakozunk az ellen, hogy az egyoldalú nacionalizmus a gazdasági reformok terén addig menjen, hogy amikor az ország hitellete segítségét kér, hogy a katasztrófától megmeneküljön, akkor a kisebbségi

hitellet egzsztenciáját a törvényes oltalomtól megfossszák.

Kérjük tehát az utolsó percben a kormányt és a parlamentet, hogy az 55. szakaszt módosítsa olyan értelemben, hogy azt az ország összes pénztintézteire kiterjessze.

Hasztalan minden tiltakozás

Argetoianu pénzügyminiszter válaszol Krauter és Hegedüs felszólalására. Hangoztatta, hogy ő nem tesz különbséget a pénztintézetek között nemzetiségi szempontból és a különbségtétel legfeljebb technikai, nem pedig nemzetiségi alapon történt.

Krauter nem veszi tudomásul a választ és hivatkozik a miniszter egy előbbi nyilatkozatára, amely a pénztintézetek teljes

egyenlőségét hangoztatta.

Argetoianu: Ha ugyanazon kritériumok nak felelnek meg.

Trancu-Iasi szintén megállapítja, hogy nem szabad különbséget tenni kisebbségi és többségi pénztintézetek között, de nem tehető különbség a városok és falvak között sem. Egyébként Ottescu államtitkár a Blocul Economii gyűlésén bejelentette,

Hány zsidó újságíró kapott szabadjegyet

Trifu euzista az újságírói szabadjegyekről beszélt.

Összesen 384 szabadjegyet adtak ki. Legtöbbet az Adeverul, Dimineata és az Universul kapott. Az Universulnál kapott 40 keresztény és 8 zsidó. Az Adeverulnál és a Dimineatanál 20 keresztény és 20 zsidó. A Curentulnál 15 keresztény és egy zsidó. A Cuvantulnál 10 keresztény és 5 zsidó. A Viitorulnál 4 keresztény, 1 zsidó. A Luptánál 6 keresztény és 9 zsidó. Az Argusnál 10 keresztény és 8 zsidó. A Miscareanál 6 keresztény és 6 zsidó. A Dreptateanál 6 keresztény és 3 zsidó. Az Indreptareanál 5 keresztény 1 zsidó. Az Epocánál 2 keresztény és 3 zsidó. Az Independance Roumainnál 3 keresztény és 2 zsidó. A Jasiu Lumeanál 2 keresztény és 2 zsidó.

A Neamul Romanescnél 6 keresztény és egy zsidó sem és ezért szidják a lapok a miniszterelnököt.

A Rampanál 3 keresztény és 4 zsidó. Vidéken 45 újságnál és 12 ügynökségnél

Az újságíró vita második felvonása

Mavrodi elismeri, hogy a sajtó néha igazságtalan, de a jó példának felülről kell jönnie és pedig nem olyannak, amilyet Valcovici ad. Kéri a kormány tagjait, hogy az újságírók szabadjegyet ne vegyék el és a lapokat ne függesszék fel csak azért, mert őket kritizálja. Egyetlen olyan egyén sem kapott jegyet, aki nem volt na újságíró.

Soimu: És Ralea urral mi van?

Mavrodi: Ralea ur magától a miniszter irtól kapott jegyet. Nem helyes az Ordinea Noua-tól most elvenni a jegyet, amikor Valcovici urat támadja, noha, amikor Jorgát támadta azt engedték.

Jorga: En kértem, hogy ne tegyenek el lene semmit.

Trifu válaszol és most névszerint olvassa fel a listát a szabadjegyet kapott újságírókról.

Cuza: Kóserek és tréflük.

Mavrodi: Ez önnek személyes ügye. Előttem csak román újságírók vannak. A vallás nem számít, csak az, hogy tehetséges, vagy nem.

Robu: Ez a pájeszes demokrácia.

Mavrodi: Magának pofot kellene adni, mert csak azt érti. Nekem mindegy, hogy azt az újságírókat Ionescunak, vagy Brausteinnek hívják. Jorga ur sem tesz közöttük különbséget.

Jorga: Nem teszek, mert nem látom a különbséget. (Derültség).

Mavrodi: Nem hiszem, hogy Valcovici miniszter ur Trifu szempontjai szerint igazodna, habár önk azt beszélük, hogy önk egyetértene és hogy a Bercovic és a Ionescu közti különbség a szétosztás kritériuma.

Robu: Ön a zsidó újságírókat képviseli.

hogy a városi adósságok rendezéséről javaslatot fognak a kamara elé terjeszteni.

Argetoianu: Szavunkat be fogjuk tartani.

Trancu-Iasi ezt köszönettel veszi tudomásul.

A kamara ezután 183 szavazattal 11 ellenében véglegesen megszavazta a konverziós törvényt.

Pop Velér igazságügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be a kereskedelmi adósságok bírósági uton való likvidálásáról.

A tisztviselői vagyonok ellenőrzése

Sturza konzervatívparti kéri a köztisztviselői vagyonok ellenőrzéséről szóló javaslat napirendre tűzését, amit Topa ellenők péntekre be is ígért.

Jorga: Mélyen tisztelt és izgatott kamara! Nyugodtak lehetnek a törvény nem fog késni, de meg vagyok szentül győződve, hogy akikre elsősorban vonatkozik, azok intelligensebbek annál, mintsem, hogy ez őket különösen érintse. (Nagy derültség).

Cantacuzino: Nem kellett volna engedni, hogy ezek az egerek egérutat kapjanak.

dolgozó újságíró kapott szabadjegyet, ezenkívül 16 kisebbségi, 10 író, két más publicista. Erdélyben összesen 25, Beszarábiában 6, Bukovinában 4 szabadjegyet kapott kiosztásra. Rámutat arra, hogy a listán a zsidó újságírók románizált neveik alatt szerepelnek. Követeli, hogy a zsidók től vegyék el a szabadjegyet és adják a keresztényeknek. Cosma lelkes csatlakozik Trifu kérdéséhez.

Lucian Trifu felé: Micki Maus.

Az ellenzéki képviselők helyeselnék és kórusban kiáltják: Micki Maus.

Robu: Ne védje a pájeszeseket.

Valcovici elismeri azt, hogy hibák történhettek a szabadjegyek kiosztásánál. Egy bizottság felülvizsgálta, de az őszszel majd újra rendezni fogják a szabadjegyek kérdését.

Trifu kijelenti, hogy meg van elégedve a válasszal.

Mavrodi áll fel. Örömet fejezi ki, hogy Jorga, mint a legidősebb és legnagyobb újságírókattárs jelen van.

Jorga: A legtöbb szidott kartárs.

Mavrodi: Képviselem, amíg megtisztelnék bizalmukkal.

Robu: Blumenfeldet is?

Mavrodi: Ő meg tud írni egy cikket és tollal szerzi a kenyérét, ön pedig bottal. Jorga: A tréfli és a kóser régi harca ez. Mavrodi újból hangoztatja, hogy

nem lehet különbséget tenni újságírók között zsidó és nem zsidó alapon. A zsidók általában nagyműveltségű emberek.

Robu: A zsidóknak ez a civilizációja vesztélyeztetni a román nemzetet.

Ghigheanu kormánypárti. A sajtó pénz akar, zsarolni akar, azért támad.

Mavrodi: Ordítsanak csak, úgy is utal-jára teszik ebben a parlamentben.

Valcovici miniszter újból hangoztatja, hogy ő nem személyes ügyből kifolyólag vette el az Ordinea Noua jegyeit, hanem mert ez a lap megengedhetetlen akciót folytatott.

Mirto: Pedig az igazság az, hogy bosszúból tette.

Cantacuzino: Miniszter ur, ne adja viszsza őket.

Valcovici: Nem is gondoltam arra.

Lupu dr.: Mavrodi ur, nem győződött meg arról, hogy Valcovicit nem lehet meggyőzni. Azt hiszi, hogy ő az Isten. Közben pedig a pénzügyminiszter ur ördögi törvényeket terjeszt a ház elé. Valcovici ur el fogja nyerni büntetését, mert többé nem lesz miniszter.

Rövid szünet után Schina, az Országos Nyugdíjgyűlés elnöke terjesztette elő interpellációját a nyugdíjasok ügyében.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Nyomdása Cluj-Kolozsvár, Str. Barza L. Pop (v. Brassai u.) 10. szám. Telefon 4-71

Taxa postali
platte in numerar
No. 224.716-929.

Szerk
és ki
tal: C
lozsva
da Baron L. Pop (vott Brass
Telefon: 9-77. Előfizetési ár
vonta 110, negyedévre 320
600, egészévre 1200 lej. K
havonta 1, negyedévre 3. f
egészévre 10 dollar, vagy
értékű valuta. Hírcsészek
szerint. Az „UJ KELET” az d
bánsági zsidóság egyetlen
Cikkünk utannyomasat cs
rás megjelölésével enged

ira hajts!

liberális párt baloldali

jelentette ki a min
hosszal, hogy a mai zava
a tiszta demokrácia az es
berális pártnak hallgatnia
ára s fel kell vennie a k
egekkel.

Sturza bizonyára
ában, amikor ezeket a k
gatta. Mert ő nem akkor
miniszterelnöke, ami
nta. Hanem akkor, ami
szterelnök lenni.

liberális tőke egyedural
zadsági élet fölött. S a k
ő ajtján csak Bratia
szabad bejárata.
a liberális tőke már
fényében. A nagy Bra
ra hunyták le szemüket
pártban pirosbetűs ünne
brüket, Ducát audienciá

em marad tehát más h
egek támogatását kérni.
ítőkiráya, amelyet még
atalom kérdésnél kijö
eg, amelyet négy évtized
mibe sem vett és amely
csendőrökkel korrigálta
szab part.

zony, a szükség és a n
denre rávezeti az ember
takarékoságra, a lustá
ralisokat demokráciára.
késztelen: amőyan ké
sz.

és mégis az idők jele lük
t új orientálódásában.

megreformált idők

A kormány a kisázsiai id
stésével készül megtiszt
Májustól kezdve az öszs
gárok egy órával előre
t.

Tiszta komédia az, ami a
n az időszerűséggel törté
Alig egy éve annak, hog
aratoltuk a mutatót. Ezz
is a középeurópai nívó
k időszerűség dolgában.
Egyebekben minden mar
időszerűség és a közál
nyira szembeszökő vol
gy a kormány sietve vis
rópai időszerűséghez.

Most még egy lépés, ille
és egyenesen Kisázsia
Allítólag a munkanélkül
ztviselőkre és nyugdíjas
ttel történik ez az int
Amikor Európában nyolc
nk már tizet fog mut
gyis már régen elmúlt a
ebédnél és a vacsorán
ppen.

Egy csapásra két legye
ppen a kormány. Meg
gy szociális problémáit
ával előbb leszünk, mint
és ebben a nagy tervb
n dolgot akadályozhat
nyt.

Ha megbukik abban a
nikor az órákat előre ke
Mert ebben az esetben
lyett az ország fog egy
örömenni.

hét legszörnyű

A fehérre azt mondani,
ki trükkje a megátalko
Stimson és Kellog
ren optimista megátalko
k bizonyoságot. Nem
bbet, mint azt, hogy a
presszió véget ért s i
gyunk a fellendülésben

Egy merész optimizmi
an azok a csodadoktor
szünkbe, kik betegeiket
egrygöyítani, hogy el